

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ВОКАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА» ДЛЯ ВОКАЛІСТІВ 3-ГО КУРСУ

ЛЕКТОР – ПРОФ. АНТОНЮК В. Г.

Тема 25. Творчість С. Гулака-Артемовського

Семен Степанович Гулак-Артемовський (1813-73рр.) – представник відомого українського роду. Навчання в Київському духовному училищі та духовній семінарії. Спів у митрополичому хорі Софійського собору та в хорі Михайлівського Златоверхого монастиря. Знайомство з М.Глінкою (Київ, 1838р.). Гулак-Артемовський – учень Глінки. Музичні салони Петербурга. Гулак-Артемовський і О.Даргомижський. Навчання в Італії. Гулак-Артемовський – соліст флорентійського театру *Leopoldo* (1839-42рр.). Італійський бенефіс Гулака-Артемовського. Соліст петербурзької опери. Партнер Дж.Рубіні в опері "Отелло" Дж.Россіні та "Пуритани" В.Белліні; А.Тамбуріні й П.Віардо-Гарсія в оп. "Дон Жуан" В.Моцарта. Робота над партією Руслана в оп. "Руслан і Людмила" М.Глінки. Гулак-Артемовський – соліст Московського Великого театру (1864). Гулак-Артемовський – видатний оперний та камерний співак, водевільний та драматичний актор, репертуар якого становив 51 оперних партій (бас, баритон) та 11 водевіль; численні камерно-вокальні твори й сольні партії в ораторіях і хорових концертах. Гулак-Артемовський – композитор, автор опери-буфф "Запорожець за Дунаєм", романсів на власні тексти та низки обробок українських пісень). Творчі зв'язки С.Гулака-Артемовського й Т.Шевченка.

Завдання для самостійної роботи

1. Визначити головні особливості навчання й творчої діяльності С.Гулака-Артемовського в Італії.
2. Дослідити зміст конфлікту між М.Глінкою та С.Гулаком-Артемовським (за опублікованими епістолярними джерелами).

Запитання для самоперевірки

1. Розкрити зміст музичного життя Петербурга ХІХ ст. з точки зору присутності українських митців.
2. Охарактеризувати діяльність родини С.Гулака-Артемовського, – діячів української культури.

Література: 3-5; 8; 17; 22; 61.

Тема 26. М. Лисенко й українське вокальне виконавство

Микола Віталійович Лисенко (1842-1912рр.) – фундатор української класичної музики. Історичний контекст початку творчості М. Лисенка (Валуєвський циркуляр 1863р. та Емський указ 1876р. про заборону публічного виконання українських пісень і видання української літератури). Навчання в Петербурзі та Лейпцизі. Лисенко – композитор, піаніст, диригент. Епістолярна, наукова та фольклористична діяльність. Оперна та камерна вокальна спадщина. "Музика до "Кобзаря"". Творче спілкування зі співаками (О.Мишуга, М.Менцинський, С.Крушельницька, О.Петляш та ін.). Оперна творчість М.Лисенка й Театр корифеїв. Культурно-просвітницька та музично-організаційна діяльність і виняткова роль у формуванні національної музичної освіти в Україні. Міжнародний конкурс ім. М.Лисенка. Родина Лисенків та українська культура.

Завдання для самостійної роботи

1. Дослідити творчість одного-двох співаків, переможців конкурсу ім. М.Лисенка.
2. Підготувати розповідь про оперну творчість М.Лисенка.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає організаційна місія М.Лисенка у формуванні традицій українського оперно-камерного вокального виконавства?
2. Яка роль М.Лисенка у формуванні української національної опери?

Література: 4; 24; 25; 27; 36; 40; 43; 45; 49; 54; 58; 61.

Тема 27. Музично-драматична школа М. Лисенка

Музично-драматична школа М. Лисенка (1904р.) – вогнище української вокальної освіти. Професори вокалу Школи М.Лисенка (О.Мишуга, М.Зотова, О.Муравйова). Видатні вокальні педагоги Школи Лисенка та їх авторські школи. Вокально-педагогічна діяльність проф. Мишуги у Києві, Римі, Варшаві, Мілані, Стокгольмі. Плеяда видатних українських вокалістів і педагогів, вихованців Мишуги (М.Микиша, М.Донець-Тессейр та її учні Є.Мірошніченко, Н.Куделя, І.Колодуб, В.Вотріна та ін.). Вокальна школа проф. О.Муравйової та її методика розумного співу у вихованні співаків і драматичних акторів. Учні О.Муравйової (І.Козловський, З.Гайдай, Л.Руденко, М.Людвіг, М.Шостак, І.Найденко, Б.Полякова, А.Басенко; Д.Євтушенко та його учні В.Курін, В.Буймістер, В.Жмуденко; Н.Захарченко та її учні Є.Колесник, В.Лебідь, М.Стеф'юк, І.Семененко та ін.).

Завдання для самостійної роботи

1. Дослідити генеалогію вокальної школи О.Мишуги в іменах.
2. Дослідити генезу школи О.Муравйової в іменах українських та зарубіжних співаків.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні вокально-педагогічні принципи школи проф. О.Мишуги?
2. У чому полягає принцип формування авторських шкіл сольного співу?

Література: 4; 6-7; 12; 17; 20; 24-25; 31; 36; 39; 41-43; 54; 59; 61.

Тема 28. Вокальна школа Київської консерваторії

Організація консерваторій в центрах Імперської Росії. Вокальна педагогіка в Петербурзькій (1862р.) та Московській (1866р.) консерваторіях (Г.Нісн-Саломан, К.Еверарді, С.Габель, Н.Ірецька, О.Кочетова, Дж.Гальвані). Вокальні класи Київської музичної школи ІРМТ (1868) та Київського музичного училища (1873) та провідні викладачі сольного співу Р.Пфенінг, К.Еверарді, М.Петц, Е.Гандольфі, П.Светов, А.Барцал, Ю.Махіна, О.Лисенко-Коннор). Перші професори сольного співу Київської консерваторії (1913р.) (М.Алексєєва-Юневич, Е.Гандольфі, В.Цветков, О.Шперлінг). Реорганізація навчального комплексу, що відбулась після об'єднання Київської консерваторії з Музично-драматичним інститутом М.Лисенка (1928р.) та роз'єднання цих ВНЗ у 1936р. Діяльність двох кафедр сольного співу (на чолі з О.Муравйовою та Ф.Дроздо-Поляєвим) та кафедри камерного співу на чолі з О.Брагінім. Вокально-методична та науково-дослідницька діяльність Д.Свтушенка, М.Єгоричевої, Т.Михайлової, З.Ліхтман, Б.Гнидя, І.Колодуб, В.Кочур, В.Вотріної, О.Вострякова, В.Антонюк. Музично-організаційна та вокально-педагогічна діяльність Д.Гнатюка, М.Кондратюка, Є.Мірошниченко, А.Мокренка, К.Огнєвого. Вокальна школа Київської консерваторії (з 1996р. – Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського) в іменах її викладачів та учнів.

Завдання для самостійної роботи

1. Дослідити генезу вокальної школи свого педагога.
2. Здійснити аналіз авторської вокальної школи одного з корифеїв даної кафедри.

Запитання для самоперевірки

1. Назвати головні тенденції вокальної школи Київської консерваторії.
2. Розповісти про зміст вокально-методичної роботи кафедри сольного співу.

Література: 4; 6; 7; 20; 24; 25; 27; 31; 33; 37; 42; 43; 54; 59; 61.

Тема 29. Оперна студія Київської консерваторії

Історія заснування Оперної студії. Вокально-педагогічна та режисерська діяльність О.Шперлінг, О.Муравйової. Методичні вказівки Муравйової щодо діяльності Оперної студії як творчої лабораторії. Знакові вистави Оперної студії. Режисерські роботи О.Завіни, О.Колодуба, В.Курбанова, Ю.Лішанського, Д.Гнатюка, В.Щоголіва, С.Шутька, І.Нестеренко, Л.Ліванової та ін. Знакові оперні вистави диригентів В.Пірадова, В.Тольби, В.Здоренка, Л.Горбатенка, О.Кофмана, А.Кульбаби, С.Солонька, В.Шейка, В.Сіренка, С.Голубничого та ін. Гастролі колективу. Дві прем'єри В.Кирейка "Лісова пісня" у 1958 та 1998рр. Новаторські постановки Р.Кофмана (оп. "Кармен" Ж. Бізе, "Блазні" Р. Леонкавалло). Реформаторська роль В.Рожка у формуванні сучасної концепції підготовки оперних фахівців (співаків, диригентів, режисерів).

Завдання для самостійної роботи

1. Дослідити склад учасників та відмінності двох постановок опери В.Кирейка "Лісова пісня" колективом Оперної студії Київської консерваторії.

Запитання для самоперевірки

1. Назвіть найпомітніші постановки Оперної студії Київської консерваторії.
2. У чому полягає сучасний зміст підготовки оперних фахівців НМАУ ім. П. І. Чайковського?

Література: 3-4; 24; 25; 33; 40; 42; 43; 46.

До кожної теми слід підготувати план-проспект відповіді у вигляді розгорнутих тез на 2-3 сторінки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев Э. Е. Раннефольклорное интонирование. М. : Советский композитор, 1986.
2. Алчевський Іван: Спогади. Матеріали. Листування / упор. І. Лисенка, К. Милославського. К. : Музична Україна, 1980.
3. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник. К. : Віпол, 2012. 176 с. 2-ге вид. К., 2012. 196 с.
4. Антонюк В. Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект : монографія. К. : Українська ідея, 2001.
5. Антонюк В. Г. Семен Гулак-Артемівський. *Культура і сучасність*. № 1. 2003.
6. Антонюк В. Г. Школа сольного співу НМАУ ім. П.І. Чайковського. *Академія музичної еліти України: Історія та сучасність*. К. : Музична Україна, 2004.
7. Антонюк В. Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація «Спів». *Академія музичної еліти України: Історія та сучасність*. К. : Музична Україна, 2004.
8. Антонюк В. Г. Вокальність у творчості Тараса Шевченка. *Матеріали IV-го Міжнародного семінару «Шевченківський Петербург»*. ГНУ «ІОВ РАО», СПб., 2004.
9. Антонюк В. Г. Творчість Лілії Лобанової в контексті розвитку українського оперного виконавства 40-60-х років ХХ століття. *Мистецтвознавчі записки*. № 2. 2004.
10. Антонюк В. Г. Опера Лесіана Віталія Кирейка. *Музикознавчі студії ІМ ВНПУ ім. Л. Українки та НМАУ ім. П. І. Чайковського*. 2011. Вип. 7.
11. Антонюк В. Г. Cantare con raso fiato в теорії співу М. Гарсії та сучасних дослідженнях. *Українське музикознавство*. К., 2011. Вип. 37.
12. Багадуров В. А. Очерки по истории вокальной педагогики. М. : Музгиз, 1956.
13. Барсов Ю. А. Вокально-исполнительские и педагогические принципы М. И. Глинки. Л. : Музыка, 1968.
14. Батталья Еліо. Про виконання творів Верді. *Музика*. 1975. № 2.
15. Білокін С. Іванна Синенька-Іваницька. К. : Медекоп, 1997.
16. Вагнер Р. Избранные работы. М. : Искусство, 1978.
17. Варварцев Н. Н. Украина в российско-итальянских общественных и культурных связях. (первая половина XIX в.). К. : Наукова думка, 1996.
18. Верди Дж. Избранные письма / пер. с итал. Л. : Музыка, 1973.
19. Вотріна В. В. Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець-Тессейр. К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2001.
20. Востряков А. А. Образ героя в оперном спектакле : исследование. К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2007.
21. Герцман Е. В. Музыка Древней Греции и Рима. СПб. : АЛЕТЕЙЯ, 1996.
22. Глинка М. И. Записки. М. : Музыка, 1988.
23. Гмиря Б. Р. Статті. Листи. Спогади. К. : Музична Україна, 1975.
24. Гнидь Б. П. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001). К. : НМАУ, 2002.
25. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва : підручник. К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1997.
26. Голинський Михайло. Спогади. К. : Молодь, 1993.
27. Грисенко Л. М. Лариса Руденко. К. : Музична Україна, 1978.
28. Даргомыжский А. П. Избранные письма. М. : Музгиз, 1952.
29. Дева Б. Чайтанья. Индийская музыка / пер. с англ. М. : Музыка, 1980.
30. Дилецкий М. Граматика музыкальна: Фотокопія рукопису 1723р. / підгот. О. С. Цалай-Якименко. К. : Музична Україна, 1970.
31. Искусство Артуро Тосканини / сост. Л. Тарасов. Л. : Музыка, 1974.
32. Иванов В. Ф. Навчання церковного співу в Україні у IX-XVII ст. Співацька освіта в Україні у XVIII ст. : монографія / у 2-х ч. К. : Музична Україна, 1997.
33. Колодуб І. С. Олександр Колодуб. Життя, творчість, спогади. К. : Музична Україна, 2006.
34. Кочнева И., Яковлева А. Вокальный словарь. Ленинград : Музыка, 1986.

35. Крушельницька Соломія: Спогади. Метеріали. Листування / вст. ст. та упор. М. І. Головащенко. К. : Музична Україна, 1978.
36. Лисенко М. В. Листи / упор. та ком. О. Лисенка. К. : Мистецтво, 1964.
37. Лихтман З. Е. Избранные романсы украинских композиторов: Проба исполнительского анализа К. : КГК им. П. И. Чайковского, 1970.
38. Львов М.Л. Из истории вокального искусства. М. : Музыка, 1964.
39. Менцинський Модест / автор-упор. М. І. Головащенко. К. : Рада, 1995.
40. Михайлова Т. М. Виховання співаків у Київській консерваторії: Хронологічний огляд з 1863 по 1963 рр. К. : Музична Україна, 1970.
41. Мишуга О. П. Спогади. Матеріали. Листи / упор. М. І. Головащенко. К.: Музична Україна, 1971.
42. Мокренко А. Ю. У серці – рідна Україна. К. : Веселка, 1994.
43. Муравйова Олена: Спогади, матеріали / упор. Г. І. Філіпенко. К. : Музична Україна, 1984.
44. Назаренко И. К. Искусство пения: хрестоматия. М. : Музыка, 1968.
45. Петрусенко Оксана: Спогади. Листи. Матеріали /упор. М. Кагарлицький та Г. Філіпенко. К. : Музична Україна, 1980.
46. Рожок В. І. Стефан Турчак : монографія. Харків, 1994.
47. Скоробогатько Н. И. Записки оперного концертмейстера / Скоробогатько Н. И. – К. : Музична Україна, 1973.
48. Станішевський Ю. О. Оперний театр Радянської України: Історія і сучасність. К. : Муз. Україна, 1988.
49. Станиславский К. С. ПСС в 8 т. М. : Искусство, 1954.
50. Стахевич А. Г. Вокальное искусство Западной Европы: творчество, исполнительство, педагогика : исследование. К : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 1997.
51. Тышко С. В., Мамаев С. Г. Странствия Глинки. Часть I: Украина. К., 2000.
52. Українська художня культура [навчальний посібник / за ред. І. Ф. Ляшенка]. К. : Либідь, 1996.
53. Українські співаки у спогадах сучасників /Автор-упор. І. М. Лисенко. – К. : Рада, 2003.
54. Хоу Цзянь. Художественный мир китайской народной оперы : монографія / наук. ред. Антонюк В. Г. Луцьк : Твердиня, 2009.
55. Черкашина М. Р. Историческая опера эпохи романтизма. К. : Музична Україна, 1986.
56. Шаляпин Ф. И. Литературное наследие. Письма. М., 1959.
57. Шамаєва К. І. Музична освіта в Україні у першій половині XIX ст. К. : ІЗМН, 1996.
58. Швачко Т. О. Марія Литвиненко-Вольгемут. К. : Музична Україна, 1973.
59. Швачко Т. О. Євгенія Мірошніченко. К. : Музична Україна, 2011.
59. Шендерович Е. Рождение концертной программы певца. *Музыкальная жизнь*. 1972.
60. Энциклопедический музыкальный словарь. М. : Сов. энциклопедия, 1966.
61. Ярославцева Л. К. Зарубежные вокальные школы. ГМПИ им. Гнесиных. М., 1981.